

LÁNYOKRÓL,
ASSZONYOKRÓL

NINCS MÁ SBAJUK...

Minap, március 8-án – mint mindenütt – az egyik kisebb létszámú munkaszervezetben is ünnepséget rendeztek a férfiak az ott dolgozó nőnemű munkatársak tiszteletére. Persze, csak szerény keretek között, hiszen művelődési intézményről van szó, márpedig tudott dolog, hogy Zentán mind a közművelődésben, mind a közoktatásban gyengén fest a dinár, minélfogva igen-igen kicsik a fizetések.

Az ünnepi beszéd, virágátadás s a frissítő italok felszolgálása után kötetlen csevegés kezdődött az asztal körül. A jelenlevők nem kis büszkeséggel állapították meg, hogy lám-e, lám, az ő intézményükben fokozatosan érvényesülnek a nők is. Íme – sorolták –, a munkaközöség elnöke nő, annak a helyettese szintén nő, az igazgatóhelyettes is nő, a szakszervezet pénztárosa nő, a belső ellenőrző bizottság elnöke ugyancsak nő...

Mire az egyik kis fizetésű férfi munkatárs csendes epével megjegyezte:

– Más bajunk már nincs is nekünk azonkívül, hogy – csak a fizetésünk nem *nő*!

MIT TESZ AZ ANYÓS, HA NYELVES A MENYECSKE?

Régebben a fiatal házások nem költöztek külön hajlékba, hanem ott maradtak egykenyéren élve az öregekkel. Rendszerint az új férj vezette feleségét a maga szüleinek házához, míg a fiatalasszony csak abban az esetben tehette ezt, azaz, vihette haza a *vejkót*, ha nem volt odahaza fiútestvére.

Az így kibővült családban közös fődél alatt közösen gazdálkodtak, mégpedig úgy, hogy – íratlan törvény volt az – mindenben az öregek parancsoltak. A gazdálkodást az apa irányította, a házimunkák végzésében pedig napamasszony tartotta kezében a főzőkanalat.

A házassággal az öregek élete könnyebbé vált, mert azon túl már a dolog vastagabbja a fiatalokra hárult.

A férje szüleihez költöző menyecskének legtöbbször igen nehéz sora volt, mert a házassággal saját családjával a kapcsolat meglazult, az új környezetbe való beleilleszkedés pedig nem ment minden esetben simán. Mert hiába váltotta fel a nehezebb munkában az anyósát, hiába mosott, fejt, kenyeret sütött, baromfit nevelt, jószágot gondozott, ha zsémbes volt a napamasszony, bizony, keresett (és talált is) a menyében nem egy kivetnivalót. Ezért aztán gyakoriak voltak az összetűzések a közös háztartásban, és sok fiatalasszony addig-addig rágta az ura fülét, amíg rá nem vette, hogy külön menjenek, és legyenek inkább „a maguk szegényei”.

Hiába volt íratlan törvény az öregek akaratába való belenyugvás, azért már akkor is akadt fiatalasszony, aki – ahelyett hogy ő alkalmazkodjék –, az anyósát törte be, és idomította a maga akaratához.

Az Alsóvárosban is mi történt – ezelőtt úgy 50 esztendővel?

Megnősült az alvégi legény, és asszonyt vitt a házhoz. A szülők öregek voltak már, csendes, jámbor emberek, az anyós különösen, aki – beteges lévén – inkább gyámolításra szorult, mintsem parancsolásra lett volna alkalmas. No, persze, a rendet (már hagyományból) ő is megkívánta, s az irányítást ő sem akarta kiengedni a kezéből. Csak-hogy a fiatalasszony fenemód szókimondó, nyakas és indulatos fehérenép volt, „nattörvényű”, s ebből kifolyólag már az első héten kitört közöttük a gyalázat. Sokszor megesett, hogy a menyecske – amíg a férfiak kint a földön dolgoztak –, otthon napjában kétszer is körösztilment az anyósán. Szidta, pocskolta, keserítette, ahol és amikor csak érte.

A szomszédok hamarosan fülhegyre kapták a marakodást, s amikor egy nyári estén az öregasszony is kiült bandázni a kissámlira, nagy ártatlankodva csak megkérdezték tőle:

– Hát osztán, Maris néni, hogy vált be keeteknél az új asszony, kezes-e? Hallgat-e a szóra?

- Jaj, ne is kérdezzétek, mert csak ríni tudok végette...
– Ugyan? Tán mégse, no?! – hitetlenkedtek szemforgató álszenteskedéssel a bandázók, csakhogy már többet halljanak.
– Kutját szopott az, nem anyát! Ha hiszitek, ha nem, még sz...ik is a számba...
– Ó-ó – szörnyülködtek nagy együttérzéssel a többiek. – Oszt kee mit csinál akkor?
– Mi'csinájak? Nyelek egy nagyot!

HA MEGKAPTA, VISELJE!...

Nősülni szeretett volna egy izgága, mindig akadékoskodó gazdalegény, de ismerve rabbiátus, gáncsoskodó természetét, nem akadt egy gazdalány sem, aki feleségül ment volna hozzá.

Hogy ne maradjon mégse asszony nélkül, egy szegényebb rangbéli hajadont kéretett meg feleségnek. Sokan intették a leányt, hogy hozza ne menjen, mert bánni fogja keservesen, ám a leány, akinek imponált a gazdag kérő, mégis úgy határozott, hogy ő bizony gazdáné lesz; utóvégre szegény ember is veri a feleségét, s ha már választani lehet, akkor ő inkább a gazdag mellett marad.

Előbb azonban kikérte a plébános úr tanácsát is.

A pap, jól ismerve a gazdacsaládot, maga sem javasolta az egybekeletést, de a leányzó már annyira beleélte magát új szerepébe, hogy a tisztelendő úr óvatos tanácsait így utasította vissza:

– De, plébános úr, most lenne módom igazán jól élni! Meg aztán: a szemnek is kell ám adni...*

– Te tudod, lányom – bocsátotta el a menyasszony-jelöltet a plébános úr.

Alig múlt el az esküvő, az új férj máris kimutatta kutyatermesztét. Még a mézeshetek elején kiadta az asszonynak az első nyargalót, s olyan szerencsétlenül találta képen csapni, hogy a menyecske fél arca – főleg a szeme körül – belekékült-zöldült.

* Azaz: meg kell a világnak mutatni

Az asszonyka sírva ment panaszra a plébános úrhoz, aki azonban csak ennyit mondott vigasztól neki:

– Hja, lányom, te vállaltad, te mondtad, hogy a szemnek is köll adni... Most oszt megkaptad, hát akkor viseld türelemmel!

CSAK AZÉRT SE!...

Megnősült a gazdalegény, s bevett szokás szerint, ő is hazavitte az újasszonyt a szülői házhoz.

A menyecske polgári származású lévén, idegenül mozgott a hagyományos építésű tágas gazdaházban, s rávette az urát, hogy – mivel az ő igényeik már túlhaladták az öregeket –, a saját házrészüket alakítsák át, a maguk ízlése szerint tegyék korszerűbbé. Az apósnak nem is volt az újítás ellen semmi kifogása, de napamasszony, aki különben se nagyon *szívlelte* a menyét, ugyancsak berzenkedett mindenfajta építkezés ellen.

– Még mit nem! Meg se melegedett, oszt má' is parancsogat, dirigál! Mi lesz kísübben!?... Minek az a nagy flanc?!... – méltatlankodott.

Ám a fiatalasszony addig-addig, hogy csak keresztülvitte a maga akaratát.

Fölépült az új lakrész a nappalival, külön gyerekszobával, svédkonyhával, valamint a korszerű lakásból elmaradhatatlan fürdőszobával és benne az angol WC-vel.

Az anyós egész idő alatt sértetten durrogva járt-kelt, tüntetőleg nem mutatott semmiféle érdeklődést az átalakítás iránt, sőt ahol csak lehetett, kimutatta, hogy a begye nem vette be az újítást. Jellemző: már régen készen állt az új lakás a maga teljes kényelmével, de valahányszor napamasszony félre akart vonulni, sohasem a tiszta szagú, illatosított fürdőszobát használta, hanem tüntetőleg kivonult a libaszáros udvar végében álló hűvösülőkére.

A fiatalasszony – aki máskülönben jólelkű volt, de akit már nagyon bántott anyósának sértett mártírkodása – egy esős őszi napon, amikor látta, hogy az öregasszony megint az udvar vége felé igyekszik, ingerülten szólt utána:

– Ugyan, anyuka, mért jár maga minden esetben dolgát végezni az udvar végibe, mikor ez a kényelmes vécé itt van a – *szájában!*

Mint akit darázs csípett meg, fogcsikorgató nyájassággal felelt a napamasszony:

– Csak azé', lányom, ha éppen tunni akarod, mer' én még olyan régmódi vagyok, oszt nem szokásom – *odabe' kimenni!*

NEM VER AZ ISTEN BOTTAL...

Mesélőim szerint Tóthfaluban esett volna meg az előbbi história még valamikor a két világháború között...

Az esküvő után nem sok időre széjjelmentek a fiatalok. A mendedonda úgy tudja, hogy tán az anyós, a menyecske édesanyja köpött a tálba, ő volt a bajkeverő, aki miért, miért se, folyton az ura ellen puggatta a lányát. Kurafinak, löcsöngörcsnek, jófajtának minek nem mondta el a vejkót, s annyira telebeszélte a fiatalasszony fejét, hogy az végül is engedett az anyja kívánságának. Válni akart.

Az osztzkodásnál ott fontoskodott az anyós is, s meg nem állhatta, hogy bele ne kössön a vöbe.

– Hogy neked lenne még követelni valód, te anyagyász?! Ugyan mid vót, amikó idegyütté, azon a foltos gatyádon kívül? 'Szen még a nadrágot is, ami rajtad van, azt is az esküvő után vettük, ugye, Julisom? – hivatkozott a leányára.

Az, szegény, csak rábólintott, de szólni nem szólt. Mintha már bánta volna a kenyértörést. Nem így a férj. Elkáromkodta magát, s aztán letolta a pantallót, kilépett belőle. Ott, ahol kétágúvá lett, kettéhasított, s odalökte az anyós elé.

– No, ha már felezünk, akkor itt van! A nadrágbul ennyi a maguké.

Egy hétre-e vagy tán kettőre, amikor az asszonyka csak rájött, hogy ha rossz is a rosszal, de rosszabb a rossz nélkül... – újra összementek.

Mondják azt is, hogy amíg a fiatalok odabent békültek, addig az anyós maga pászította össze a kettőbe szakított nadrág szarait.

IGAZ BIZ' A'!

Szerelembe esett egy tóparti legény a leánnyal, de nyakig. Nemcsak udvarolni járt már oda, hanem olykor ott is feledkezett, sőt később végleg oda is költözött, s ott éltek egyelőre csak úgy „bagóhiten” az anyós házábanál.

Végül azért csak rászánták magukat, az egyházi szertartásra is.

A „menyasszony” fünek-fának dicsekedett és sorolgatta, hogy mit vesz, miben áll az oltár elé, és persze, a kellékek között ott szerepelt a mirtusz is a fátyollal, vagyis hogy a slajerral együtt.

– De, Petrus néni – szólították meg a leány édesanyját – táncsak nem esküdik fátyolba a Maris?

– Má' mér' ne eskünne, lelke?

– Hát... mer'... hányszor együtt aludtak a Jóskával...

– Ugyan, ugyan! Még ezen is fölakadtok? Meg aztán különben is: hun aludtak, hun nem aludtak, attul még főteheti a lányom a fátylat. Nem igaz?

KINEK IS LÁTTÁK EL HÁT AKKOR A BAJÁT?

A két háború között történt.

Csikorgó hideg téli napon – olyan hideg volt, hogy jeget köpött az ember – az egyik alvégi kisparaszt kint téblábolt a ház előtt az utcán – hajadonfővel.

– Hát te? De kiá'tál! – kérdi tőle a komája, akit éppen arra vitt az ördög – 'szen lefagy a füled...

– Hagyd e' – hangoskodott a másik. – Főhúzott odabent az átok aszszony, e'köllött a baját látnom, osztán most nincs, aki kihozza a sipkámát.

Majd egy fél hanggal alább:

– Bemehetnél érte, komám...

*

Az egyik tornyosi lakodalomban vacsora alatt beszélget két meghívott vendég – a házasságról, persze.

– Osztán, maga mikor ismerte meg a feleségét, sógor?

– Hát, sajnos, már csak azután, mikor feleségül vettem.

*

Ugyanott köszöntőt is mondott az új párra a plébános úr, megható, kenetteljes hangon.

– Éljetek boldogul, édes gyermekeim! Süssön rátok a boldogság napja olyan áldásosan és melegen, miként a kedves szüleitekre!

Mire a komaasszony nem kis epével odasúgta az urának:

– No, nem is fognak akkor a fiatalok napszúrást kapni...

*

Az egyik lakodalomban adták fel az alábbi kérdést a leányt kikérő vőfélynek:

– Halljuk, miért teremtette az Úristen előbb Ádámot, és csak azután Évát?

– Tudja a kórság...

– Mert már a jó Isten is tudta, hogy asszonnal nem jó kezdeni...

*

Az egyik zentai újgazdag lent a Mákosban vakargatja a földjét a hétvégi háza körül, miközben azt hiszi, hogy termelő munkát végez. Fontoskodva átszól a szomszédjának, aki éppen kiért a kertje végére, s most rátámaszkodva a kapanyélre, végignéz az elvégzett munkán.

– Hallja, szomszéd, madárijesztő köllene ide a kertbe, mert a madarak meg a kijáró galambok mind kiszedik a szemet, elhordják a termést...

– Főlöszleges az, szomszéd – nyugtatja meg amaz –, anyósom úgyis egész nap itt matat kint...

HOGYAN LÁTJA A FELESÉG A NŐI EGYENJOGÚSÁGOT?

„Nattörvényű” asszony hírében állott annak idején M. P. bácsi felesége. Mesélik, hogy a férj – jámbor, szelíd ember, ki még a légynek sem vétett – már a házasság első hetében átengedte a kalapot a kardos menyecskekének, s attól fogva csendes beletörődéssel tűrte hitvese rigolyáit.

– Apjuk! Mért nem borotválkozik már meg?! – vetette oda egy dél előtt az urának a kissé izgága feleség.

– De, anyuka! Mért borotválkoznék, mikor ezt már reggel megcselekedtem?! – merészelt kissé emeltebb hangon visszaszólni P. bácsi, kinek szörzetéről valóban nehéz volt megítélni, borotválkozott-e már, avagy sem.

– Nézd a szemtelenjét! Még feleselni mer? Meg ne halljam ezt még egyszer!

*

Más alkalommal meg azért kapta le tíz körméről férjét a hitves, mert a kamrában égve maradt a villany.

Szórta az ígét az asszony, rakta, csak rakta, mikor egyszerre hirtelen felderült P. bácsi képe:

– De, anyuka! Hát nem emlékszel? Te jártál bent a kamrában utoljára, amikor reggel kihoztad nekem a mákot, hogy daráljam meg!

– Hát – adta egy félhanggal lejjebb az asszony – szerencséje, hogy így volt, mert különben most nagyon kikapott volna...

*

Talán éppen felesége őrmesteri tempója miatt, P. bácsi szívesen tartózkodott az egykori Magyar Kultúrkör helyiségeiben, ahol választmányi tag volt, és ahol ő is hallathatta a szavát.

Egy ízben – 1946-ban – vezetőségi gyűlés előtt hárman várakoztunk a többi meghívottra: P. bácsi, Tarapcsik, a gondnok és jómagam.

Az öreg kezében újság volt, melynek egyik hasábjára fölött vastag cím hirdette: Gyűjtést indítottak az ÁFZS tagjai.

– Tanár úr – fordult hozzám szelíd hangon P. bácsi –, ugyan mondja már meg nekem, hogy mi az az áfézsé? Olyan sokszor hallottam emlegetni mostanában, de hogy mi legyen, nem tudom.

– Így nevezik röviden az Antifasiszta Nők Szövetségét – magyaráztam készségesen.

Tarapcsik mester is hozzá akarván járulni a felvilágosításhoz, a maga módján félig komolyan, félig évődve hozzátette még:

– Azért hívják őket így, bátyám, mert azt akarják ezek a nők, hogy az asszonyoknak is annyi joguk legyen éppen, mint a férfiaknak.

P. bácsi csendes rezignációval megrázta galambösz fejét, és csak ennyit mondott:

– No, ahogy én ismerem, az én feleségem ebbe aligha fog beleegyezni.

AZ ASSZONY KÖZBESZÓL

Nevezetes ember – városi képviselő – volt valamikor még a bükkfagatyas világban Berta Pali bácsi is. Igen nagy tekintélynek örvendett az Alvégben, nem csupán kupaktanácsbéli pozíciójából kifolyólag, hanem mert zeneértő ember lévén, igen szépen játszott az akkor még ritka hangszeren: a harmonikán.

Nyári estéken ki-kiültek az emberek a kispadra vagy az árokszélre, s úgy hallgatták Berta mester muzsikáját.

A kései maradékoknak a felesége mesélte volt róla a következőt:

– Hallom én egy délután, hogy a Berta kiült a kiskapuba, oszt hermonyikál. El nem tudtam képzelni, hogy mivégrül. Nem vótam rest, csendben kinyitottam a kaput a háta megett. Hát látom ám, hogy szembe a másik ódalon a küszöbön ott ül a Maris (fiatal özvegyasszony volt). Kerekaljú kötény előtte, a lábán piros bársonypapucs, a bőre meg – a térgye fölött – ugyancsak kifehírett a vasalt szoknya alul.

No nekem se köllött több... Elöntött a pulykaméreg, osztán rászótam a Bertára:

– Hajja ken', Berta, ördög b'on a szeme világába, ken' tán kótábul hermonyikál?

AZÉRT AZ MÉGSEM ILLIK...

A húszas évek végén biliárdozás közben a zentai aranyifjak hangosan kommentálták a legfrissebb hírt, hogy az egyik Kazanova-termesztető ismerősük addig-addig csapta a szelet valamely idős férj mellett hervadó szépasszonynak, amíg egyszercsak el nem szöktette.

Ott tarokkoztak a másik asztalnál a kaszinóba járó zentai öregurak is, s egyiküktől (nagy szoknyabolond és nőcsábász volt virágjában) az akkor még legény dr. Kopasz megkérdezte, hogy mit szól a szöktetéshez:

– Hát, édes öcsém, ez azért már mégse helyénvaló! – válaszolt a kérdező. – Mert nem mondom, valamikor – az vesse rám az első követ, aki nem tette meg! – magam is meg-megloptam a más szénáját, de az egész kazlat elvinni... Az mégiscsak disznóság lett volna!

SÓHAJ

Közismert és népszerű alakja volt a zentai művészköröknek a néhány évvel ezelőtt elhunyt K. B. is.

Tisztviselőként dolgozott, könyvelt valamelyik vállalatban, s melleslegesen festegetett is. Kitűnően bánt az ecsettel, és finom tónusú akvarell képeit ma is megbecsüléssel őrzik egykori tisztelői.

Mesélik róla, hogy – mint afféle művészléleknek – a háztartási hűség nem tartozott éppen a legnagyobb erényei közé, és hogy virágjában innen is, onnan is meg-meglopta a mézet.

Fogahullott vén korára, rogyant térdű aggastyán lett belőle, de a vér még akkor sem vált benne vízzé. Már csak bicegve tudott járni, s a nyaka is nehezen fordult, de ha szép nő húzott el mellette, akinek

léptei ütemén a hajtól lefelé hullámozott mindene, az öreg festő ilyenkor totyogva utána fordult, elnézte a ringó járású tovavonulót, s aztán csendes beletörődéssel felsóhajtott:

– Milyen szép táj! De kár, hogy már nem bírja az ecsetem!

MELYIK JOBB?

A két háború között nősulni akart városunkban egy már elég öreg és erősen kopaszodó tisztviselő, akire a világeért sem lehetett volna ráfogni, hogy túlságosan bántotta volna a szépség. Szóval, nem volt éppen az a kimondott Adonisz, ennek ellenére fiatal, hamvas képű hajadont nézett ki magának feleségül.

Barátai, hivatalnoktársai tanácsolták neki, tapintatosan figyelmeztették, hogy azért tán mégiscsak jobban tenné, ha korban magához illő feleség után nézne, mert ugye... kezdetben még hagyján... megy a dolog, de idővel csak kifogy a tűz az emberből, s mit csinál majd később, ha az asszonyka – melegedni akar? – Vagy tán – ugratták kajánkodva – csak nem szándékozik a fiatalabb tisztviselőtársakat is meghívni, hogy „segítsenek bele” a családi boldogságba?

Mire emberünk a következőket válaszolta:

– Mondhattok, amit akartok, nekem azért mégis jobban esik jó társaságban fiatal csirkét fogyasztani, mint egyedül egymagamban öreg tyúkot elnyámogni.

ELADÓ LÁNY NÉMI HIBÁVAL

Nősülésre adta a fejét egy számító tóparti legény, de mivel szegény volt az istenadta, semmi nélkül pedig nem akart nekivágni az életnek, hát jól meggondolta, hogy kit is kérjen. Nem annyira a leányt, mint inkább azt nézte, amit a menyasszonnyal adnak. Ez okból némi megfontolás és mérlegelés után rá is állt az alkura, amikor egy tehetősebb bogarasi gazda leányát kommandálták neki erősen. Igaz, a legény nem

volt rangbeli kérő, de hát a hajadonra sem lehetett éppen reá fogni, hogy világszépe, azonkívül igen sok farsangot is megért már, sőt – mint utólag kiderült – egyéb hiba is találkozott benne...

Ugyanis, amikor a legény háztűznézőben jelent meg a tanyán, a menyasszonyjelölt éppen nagyban – szoptatott.

A látványtól kissé meghökkenne fordult oda a kérő a gúgyúhöz:

– De Maris néném, ez a lány szoptat!!

Maris néni, a minden hájjal megkent kommandáló asszony így vágta ki magát:

– Ugyan, édes fiam: teje is van, meg ideje is hozzá, hát mér’ ne szoptatna?

ASSZONYOK A TISZA MENTI ANEKDOTÁKBAN

ANYAI AGGÓDÁS

Berukkolt az alvégi família egyetlen fiúgyermeke katonának. A kiképzés során igen tanulékonynak és szorgalmasnak bizonyult, hamarosan megnyerte följebbvalóinak bizalmát, és pár hónap után már rangot is kapott: tizedes lett az egységben. Persze, tudatta a hírt az otthoniakkal, s a fiára büszke édesanya fűnek-fának dicsekedett, hogy a fia avanszált. A hír a legény egykori tanítójának is fülébe jutott, s amikor találkozott az anyával, így köszöntötte:

– Hallom, Ilonka, tizedes lett a fiából. Gratulálok!

– Jaj, ne is mondja, édes tanító úr! Csupa aggodalom az életem.

– Miért?

– A fiamat féltém.

– De hát mitől?

– Mert ha most háború ütne ki, milyen veszedelemben is forogna az a szegény gyerek! Tudja azt a tanító úr is nagyon jól, hogy a háborúban mindig a magas rangbéliekre szoktak legjobban lövöldözni!

CSENDÉLET A ZENTAI PIACON

A posta mögötti soron sokféle nép: jövő-menő emberek, kofák, árusok, viszonteladók. Az alacsony, kurta lábú asztalokon alma, körte, szőlő és másfajta gyümölcs; aztán virág, vetemény, minden „mi, szem, száznak ingere”. Hetipiac.

Az árusok, vevők – ahány, annyiféle. Van eladó, aki mézes beszéddel, csinált nyájassággal kínálja a portékáját, van aki hallgat, vagy kevés szóval méri az árut. A vásárlók között akadnak ilyenek is, olyanok is. Ügyes és dörzsölt piacra járók, akik szívós alkudozással zsigerelik az eladókat; jámbor férjek, akikről messziről lerí, hogy úgy küldték ki őket, s akik az első asztalnál megveszik a karfiolt, a paprikát vagy a krumplit, amivel megbízta őket otthon az asszony, s csak azután kérdik meg: – Mennyiért is vesztegeti, lelkem?

*

Az egyik asztalon a gyümölcsösládákban gusztusos, érett körte sárgállik. Az árus csendben van, nem ágál, nem handabandázik: kínálja a gyümölcs maga magát, beszél az helyette.

Meg is áll ott egy jó kiállítású, szép arcú menyecske, s nézi, gusztálja az árut. Nem kérdez semmit, se azt, hogy mennyibe kerül, se azt, hogy timsós-e, csak tapogatja, meg-megforgatja előbb az egyik, majd a másik, aztán a harmadik láda tartalmát is, mintha keresne valamit. Végül, oda se nézve az addig csendben álló árusra, fejbiccentés nélkül indulni készül tovább. Ekkor lép utána az eladó, s gyengéden megfogva a menyecske kabátjának hajtókáját, csendes szóval megkérdi tőle:

– Mondja, kedves, mit tenne akkor, ha én is megszorogatnám, elülről, hátulról végigtapogatnám magát, és aztán... otthagynám? Ugye, milyen rosszul esne? No, csak azért mondom, Legyen szerencsém máskor is!

TUDJA, HOGY FIÚ LESZ...

Mesélik, hogy a két világháború között az egyik ismert zentai kereskedő felesége igen-igen kiállhatatlan cseléd tartó nagysága volt. Folyton zsémbelt, elégedetlenkedett, szidta a pesztonkát (a gyerekekkel bajlódó kis szolgálólányt), meg az inasokat is sorban. Nem is igen maradt meg a keze alatt huzamosabb ideig egy leányalkalmazott sem.

Egyszer – várandós volt éppen – elköszönőfélben levő kis cselédje így búcsúzott tőle:

– Köszönöm is a tekintetes asszony eddigi szívességét és hozzám való jóságát! Osztán, ha mán jön az a kisbaba, kívánom, hogy a kisfiút szerencsésen hozza a világra!

Meghatódott a kereskedőné ennyi jókívánság hallatára, és ellágyulva kérdezte:

– De hát miből gondolod, Örszike, hogy a kicsike fiú lesz?

– Hát csak abbul, hogy a tekintetes asszonynál leány úgyse állja ki kilenc hónapig!

KI DAJKÁLJA A GYEREKET?

Fiúgyermek született az egyik K-i fiatal értelmiségi házaspárnak. A férj, aki egyébként sem veti meg a folyékony szilvát, végtelenül megörült a trónörökösnek, s mivel a mértéktartás nem tartozik éppen a legjobb erényei közé, a születési ünnepséget is eltúlozta kissé. Ugyanis, a kismama már régen fölkelte a *boldogasszony* ágyából (értsd: a gyermekágyból), de az újdonsült apa még akkor is „meg-megörült” a kis utódnak, és esténként erősen illuminált állapotban, de ne cifrázzuk, mondjuk ki: jól beszutykolva tántorgott hazafelé a vendéglőből.

Az asszonyka, szegény, aki az első napok örömein túlesve, nyakig csöppent a háromóránkénti szoptatás, a mindennapi pelenkamosás, no, meg a dajkálás kimerítő kötelezettségébe, egy este, amikor az ura éjfél körül tapogatott haza, kitalált kegyetlenül:

– Te ilyen, te amolyan, hát ilyenkor illik hazamászni, és így, ennyire elázott állapotban? Csak ennyire becsülöd magadat, hogy nem is-

mersz szégyent?... – s mondta, csak mondta, rakta az igét, ahogy a szája két szögletén kifért.

Nem is szólt a férj egy árva szót sem (különbön sem tartozik az izgága és kötekedő részegek közé), hagyta lamentálni az asszonyt, s minden ellenvetés nélkül bújt az ágyba, a paplan alá. El is aludt hamarosan.

Nem így a gyerek!

Lámpaoltás után, alig csendesedett el a ház, rázendített, még hozzá kitaróan. Nem tudta abbahagyni.

Szegény anyja tűrte, hallgatta egy darabig, de aztán – mit tehetett? – csak fölkelte, világot gyújtott, s dajkálta, hordozgatta, babusgatta az apróságot, aki azonban rücskölt tovább állhatatlanul.

Türelmét veszítve, az asszonyka végül is e szavakkal rántotta le férjéről a takarót:

– Te, Józsi, nincs tebenned egy szemérnyi belátás, vagy süket vagy tán, hogy nem hallod, mióta ordít a gyerek? Nekem már a hátam lyukad bele a dajkálásba, te meg csak itt döglesz, ahelyett, hogy segítenél rajtam! Utóvégre, közös ez a gyerek, vagy mi a fene, hát akkor tessék: dajkáld már te is!

Nehezeket pislogva fölért az ember, s aztán még mindig mámoros hangon így szólt békítőleg:

– Nézd, anyukám, persze, hogy közös, sose állítottam én, hogy nem az, éppen ezért a te feledet csak ringasd el szépen, ami meg az én részemet illeti, arra meg csak hagyd rá, hadd ordítson! –, s azzal fejére húzva a paplant, a falnak fordult, és – aludt tovább.

MEGINVITÁLTA A TOLVAJT...

Mesélték, hogy az egyik Tisza menti községben hosszas huzavona után megnősült egy előzvegyült, jócskán idős iparos ember. Már felnőtt gyermekei voltak, de ő mégis fiatal feleségre ácsingózott, s addig-addig válogatott, amíg egy juhszéli szegény zsellérember hozzá nem verte a maga leányát. A leányszónak se teste, se lelke nem kívánta az idős férjet, de hát a század elején nagy volt még az atyai szigor, így

aztán a hajadon – ha sírva-ríva is – csak ráfanyalodott a házasságra, s egybekeltek. Ám a menyecske a házasság megkötése után se igen akarta beadni a derekát, hiába győzőgette a vénember, hogy az új házban arany élete lesz, nem kell koszban meg nyomorban élnie, ehet-ihat, úgy járhat, úgy öltözködhet, akár egy csillag...

Csak azért se!

Egy este, jóval lefekvés után, ahogy a fiatalasszony ott feküdt (persze, háttal az urának), fölértett valami gyanús neszre. Kisült, hogy lopó jár a háznál, s a padláslétra fokainak recsegése riasztotta az asszonykát. Rettenetesen megijedt szegény menyecske, odafordult az ura felé, s remegve fürta magát annak a karjai közé.

Több se kellett az öregnek! Nem törődve se tolvajjal, se a vagyonával, élt az alkalommal, s ahogy tehetsége és ereje engedte – megnyugtatta a remegő feleséget. Mikor pedig a kései vendég tele zsákkal távozóban volt, a mester leszállva a pöndölről, papucsot rántott, kilépett a lopó után, aki már a kert végében járhatott, s az udvarból utána kiáltotta:

– Hé', *testvér*, gyere el a gyűvő héten is! Ami csak a padlásomon található, azt mind elhordhatod onnét!

A KÉT HÁBORÚ KÖZÖTT TÖRTÉNT

Mesélték, hogy dr. Holló ügyvéd úrék új szakácsnőt fogadtak, valami tóparti, jól főző fiatalasszonyt.

A munkába lépés első napján vendégek érkeztek a házba, s mivel a nagysága maródi volt, a doktor úr az új alkalmazottat bízta meg a kávéfőzéssel. Akkorjában még nem volt ilyen kelendő csemege a fekete, miként mostanában, csak úri helyen dívott a kávézás, s így a kezdő szakácsnő sem tudta, hogy eszik-e avagy isszák a szemeskávét. Fogta tehát a kávébabot úgy egészében, s főzte jó darabig. Odabent már megunták a várakozást, s az ügyvéd úr elég idegesen kiszólt a konyhába, hogy jön-e már az a fekete.

– Jaj, doktor úr, föltettem én főni azon nyomban, de a kórság tudja miért, sehogy se akar *megpuhulni!* – szabadkozott az új szakácsnő.

BIZONY, HOZZÁ KELL AHHOZ LÁTNI...

A Tisza menti kisközségben – még a század elején történt – meghalt egy kétgyermekes iparosember. Az özvegy fiatal, élni vágyó asszony volt még, ezért hát a gyászév letelte után másodszer is szeretett volna férjhez menni.

Akadts is kérője, egy nagyon-nagyon vallásos, de több farsangból kimaradt öreglegény. A férjjelöltet kicsit mulyának, olyan tedd ki, hadd hűljön-nek ismerte a község népe, de mivel jó dolgos hírében állott, és mivel az özvegynek sem volt nagyon módjában válogatni az árvák miatt, hát – egybekeltek.

Még kisebb családi lagzit is csaptak az új ember tiszteletére. Dukált neki, ‘szen első házassága volt, ha mindjárt özvegyasszonyt vett is feleségül!

Úgy éjfél után, amikor már szétszéledt a násznép, az „ifjú pár” végre magára maradhatott a tisztaszobában. Az új asszony nyomban hálóingre vetkőzött, és lefeküdt, de az ember csak húzta, halasztgatta a lepihenést. Elővette az olvasóját, odatérdepelt a feszület elé, és csak mondta, mondta, imádkozott, hogy se vége, se hossza nem akart lenni.

A menyecske, aki már elszagगतott egy férjet, és akinek voltak már néminemű tapasztalatai a házaseslet örömeiről, megunva a várakozást, így invitálta a nászágyba az új hitvest:

– No, ne imádkozzék kend annyit, hanem lássunk csak hozzá, mert ennek, ha tetszik, ha nem, meg kö’ lenni!

A HÁZASSÁG SZENTSÉGE

Jegyben járt egyik tanyai hajadon a zentai legénnyel, s az eljegyzés után – az egyházi előírásoknak megfelelően – bejárt a plébániára tanításra.

Boldogult Dúlósi Jenő, az egykori plébános vallatta a leányzót, hogy járt-e iskolába, s hogy tanult-e katekizmust. Az igenlő válasz után azt is megkérdezte a pap, hogy akkor tudja-e a mátká, mi a házasság szentsége.

A leány zavartan sütötte le a szemét, s pirulva vallotta be, hogy ő azt nem tudja.

– No, hogyan tudnád, lányom! – próbált segíteni Dúlósi. – Hiszen benne volt a kiskátéban.

A leány a nógatásra csak megvonta a vállát, s a cipője orrával kö-
röket írva a plébánia padlójára, szemérmeskedve így válaszolt:

– Úgy gondolom, maj’ tudja azt a Pista! Ő úgymint katonaviselt ember, sokat forgolódott már a lányok körül...

OLTVÁNYT

Két Tisza menti jó barát együtt nőtt fel, együtt járt boldogult Novoszel tanító úr keze alá, együtt legénykedtek, katonáskodtak, s így érthető, hogy házasodni is egy időben házasodtak.

Az esküvő után a fiatalok – régi szokás szerint – mind a két háznál egy kenyéren éltek az öregekkel, de egymással továbbra is tartották a barátságot. Különösen a két fiatal férj ápolta a régi, legénykori kapcsolatot, és sűrűn-sűrűn összejöttek a jószágpiacon, legényegyletben, vagy vasárnap délelőttöként odalent a köpködőn. Azelőtt is volt közös gondjuk, megtárgyalnivalójuk akadt egymással, a házasság pedig még csak szaporította gondja-bajaikat. Különösképpen mind a kettőnek az anyós magatartása ellen volt súlyos kifogása, s bizony-bizony feleségmentes társaságban ugyancsak leszedte mind a kettő a magáéról a keresztvizet.

Történt, hogy egyiküknek az anyósa valami családi patália után, kint a kertben fölakasztotta magát a szilvafára. A halottas háznál ott volt a virrasztók között a vő egykori legénycimbora is feleségestül. Amíg az asszony nép odabent imádkozott, addig az emberek kint a gangon beszélgettek a megboldogultról, így adva meg neki a végtisztességet. Amikor a többiek bementek a halotthoz, a látogató cimborája így szólította meg a volt legénykomáját:

– Ugye, komám, adnál-e énnéköm oltványt arrul a szilvafáru, onét a kertedbül?

– Hogyne adnék, komám, de nem értem, miért éppen arról a kukacos, mézgasz szilváruul akarsz oltani?

– Hogy miért? Hátha nekem is olyan kívánatos gyümölcsöt teremne, mint teneked termett, komám...

NEM KIS DOLOG A NŐSÜLÉS!

Öreg fának gyenge a hajtása – mondja a népi szólás. Van is benne valami.

Egy öreg korban nősült Zenta környéki tanyasinak volt egy csendes, szóttalan-sóttalan gyereke. Azazhogy már nem is gyerek, hiszen a katonaságot is megjárta már, de mégis szemérmes, vagy ahogyan mondani szokás: olyan mulya maradt az istenadta. Hiába küldte vásárnaponként az apja be a városba, vagy télvíz idején a tanyai bálba, csak otthon kotlott a jámbor, tett-vett a tanya körül.

Az öreget végtelenül bántotta, hogy magvaszakadtnak ígérkezett a családjá, ezért hát furton fúrt, biztatta az immáron harmincadik tavaszához közeledő legényfiát.

– MÉR nem nősülsz mán te, Anti? MÉR nem szánod rá magadat?...

– Ugyan, ke is nehezen nősút!

– Nehezen, nehezen, de látod, hogy végtire csak megházasodtam!

– Meg ám, mert könnyű vót apámnak – érvelt a legény. – Keed édesanyámat vette el, de hogy vegyek el én egy vadidegen lányt? Nem mondaná?

SZEMET SZEMÉRT

Jani bácsi, az Alvégből, ritka szúkszavú ember. Kettőt se szól napjában, mint aki attól fél, hogy föltöri a beszéd a nyelvét vagy a szájpadlását. Ha olykor mégis szólni kénytelen, hát ugyancsak megszűri foga között a mondanivalót.

Öreg már, s rendszerint kint ül a házuk előtt a kisszéken. Pipálgat, a falat támasztja, nézgelődik. Köszön a gyüvő-menőknek, de szóba

nemigen elegyedik senkivel, mert unja a sok hiábavaló beszédet. Mi nek az? – így véli.

Most is, ráköszön a szomszéd legényfia, aki – szombat este lévén – a városba készülődik.

– Adj’ isten, Jani bácsi! Na, gyűkken befelé! A menyecskékhön – teszi hozzá pajzán cinkossággal, kissé tiszteletlenül.

– Menj csak! Ereggy! A te gatyád jobban kel – s máris fordítja ellenkező irányba fejét az öreg.

Mesélik felőle, hogy legénykorában, közvetlenül az első világháború előtt egy felsőhegyi leányt kommandáltak neki feleségül. Az öreg annak rendje-módja szerint kérette is a leányt, de az (miért, miért se, ne firtassuk!) nemet mondott – olyan sebet ejtve ezzel a kérő legény önéretén, hogy az a sértést még a háború viszontagságai között sem tudta elfelejteni. Még az se vigasztalta, hogy rátarti választottja se ment férjhez, kimaradt a farsangból, merthogy a legényeket a háború kitörésekor mind berukkoltatták.

Mikor Jani bácsi a nagy világégésből nagysokára hazavergődött, a felsőhegyi búcsún összehozta sorsa egykori választottjával. A pártában maradt hajadon jóval lejjebb adta már a leánykérés óta, s női büszkeségét félretéve, magát kellettően emlékeztette Jani bácsit:

– Emlékszik még arra ugye, hogy maga kéretett engem?

– Emlékszek, hogyne emlékeznék – izzott fel az öreg legényben az indulat.

– Én akkor kikoszaraztam, de most meggondoltam – így a leányzó.

– Én is – hagyta kurtán faképnél a felkínálkozó hajadont Jani bácsi.